

Sagomodellen

Ämne: Svenska, SVA

År: 4-6, 6-9

Lektionstyp: Klassrumsarbete, diskussion

Lektionsåtgång: 4

Inledning

Vid inskrivningssamtalet med en nyanländ pojke eller flicka som ska gå i min förberedelseklass brukar jag fråga om det finns någon favoritsaga som han eller hon kommer ihåg från sitt hemland. Alla jag har frågat minns någon saga sedan barndomen. Dessutom har det varit sagor jag känner till, som man har nämnt. Rödluvan, Tre små grisar, Askungen, Snövit, Prinsessan på ärten och Hans och Greta är sådana sagor.

Det tycks finnas ett antal sagor, en sagoskatt, som en stor del av världens barn får genom sin "litterära amning". Det är västerländska sagor och jag utesluter inte att Disneys framgång genom världen har bidragit till spridningen.

Som pedagog och lärare i svenska som andraspråk är det naturligtvis texter med förförståelse för mina nybörjarelever, som jag är ute efter och vill ta till vara för en god språkundervisning i det för eleven nya språket svenska.

(Försök att hitta vårt yrkesord förförståelse i SAOL. Det finns ännu inte där.)

Jag har alltid tidigare tänkt att jag ska vänta med att använda mig av favoritsagans text till min nya elev har varit här några månader och lärt sig lite svenska.

Men då jag i början av denna termin plötsligt hade en klass med en blandning av nybörjarelever och fortsättare (år 6 och 7) och dessutom undervisade alla själv flera lektioner i veckan, ville jag hitta en modell där jag kunde arbeta med litteratur på ett sätt som stimulerar alla samtidigt.

Jag tänkte ut en modell som jag nu har provat några veckor och jag är överraskad av hur bra det går att arbeta efter den. Arbetsböcker för nybörjare i all åra, mina elever har sådana, men den utvecklande, kreativa och engagerande språkinläringen erfar vi genom sagotexter.

Nedan kan du se exempel på modellen från sagan Snövit, från LL-förlagets bok Skönhet, odjur, häxor, prinsar. Det är en vackert inbunden bok med sagor återberättade av Marie Louise Ramnefalk och bilder av Peter Bergting.

Sagorna i boken är Skönheten och odjuret, Riddar Blåskägg, Hans och Greta, Enträdet, Askungen, Snövit och Jungfru Malin.

Sagomodellen:

en välbekant saga som start i förberedelseklass

Här följer sagomodellen med förklaringar:

Förarbete:

1. Välj en saga och läs den själv noga, gärna flera gånger.
2. Skriv en kort sammanfattning av sagan - sagans ”minsta möjliga innehåll” eller ”skelett”, högst en halv A4-sida eller så mycket text som får plats på tavlan i klassrummet.
3. Skriv en ordlista på sammanfattningens alla nya ord, dvs ord som är nya för de nyaste eleverna.
4. Skriv några enkla frågor på sammanfattningen.
5. Konstruera eventuellt någon ytterligare språkövning utifrån sammanfattningen.
6. Kopiera sammanfattningen, ordlistan och frågorna på papper till klassen.
7. Kopiera alla sagans bilder utan text på papper.

Lektionen / i klassrummet:

Dela ut ett nytt skrivhäfte kallat SAGOR.

1. Visa sagoboken. Här Skönhet,odjur, häxor, prinsar. Fråga om någon har läst sagan på sitt modersmål.
2. Dela ut stencilen med bilder från sagan. Här Snövit.
2. Skriv sagans rubrik högst upp på tavlan i klassrummet.
3. Skriv sammanfattningen. Prata, berätta, förklara och kommentera på alla tänkbara sätt då du skriver. Eleverna skriver av från tavlan samtidigt i sitt skrivhäfte. Låt det bli dialog i klassrummet.
4. Den som har skrivit av all text från tavlan får först nu stencilen.
5. Eleverna översätter ordlistan till sitt modersmål. Språklexikon måste finnas i klassrummet i bokform eller på internet. Låt elever med samma modersmål samarbeta.
6. Frågorna besvaras.
7. Bilderna klipps ut och klistras in i skrivhäftet.
8. Fortsättarelever läser sagan i orginaltexten, om möjligt.
9. Avslutningsvis läser du som lärare texten, här Snövittexten, från LL-boken.

Du frågar naturligtvis hur mycket och vad dina elever förstår.

Lena Johansson

ETT EXEMPEL: SNÖVIT

Det var en gång en drottning.
Hon önskade sig ett barn.
Hon födde en liten dotter som fick heta Snövit.
Drottningen dog och Snövit fick en ny mamma.
Den nya drottningen ville vara vackrast i landet.
Hon pratade med en spegel som sa att hon var vackrast.
En dag sa spegeln att Snövit var vackrast.
Då mådde drottningen mycket dåligt.
En jägare skulle döda Snövit i skogen men hon fick springa iväg.
Snövit hittade ett litet hus i skogen.
Där bodde sju dvärgar.
Snövit fick bo hos dem.
Spegeln sa att Snövit var vackrast.
Då förstod drottningen att Snövit levde.
Hon hittade henne i skogen och dödade henne.
Dvärgarna lade den döda Snövit i en glaskista.
En prins kom och Snövit levde. Hon var inte död, hon sov bara!
Drottningen dog.

ORDLISTA:

en drottning, flera drottningar
önska, önskar, önskade, önskat
ett barn, flera barn
föda, föder, födde, fött
en dotter, flera döttrar
heta, heter, hette, hetat
dö, dö, dog, dött
ny
vacker, vackrare, vackrast
en spegel, flera speglar
må, mår, mådde, mått
dålig
en jägare, flera jägare
döda, dödar, dödade, dödat
springa, springer, sprang, sprungit
en skog, flera skogar
ett hus, flera hus
bo, bor, bodde, bott
en dvärg, flera dvärgar
leva, lever, levde, levt
hitta, hittar, hittade, hittat
lägga, lägger, lade, lagt
en kista, flera kistor
en glaskista
sova, sover, sov, sovit

FRÅGOR:

Varför fick Snövit en ny mamma?

Vad sa spegeln till den nya drottningen?

Vem skulle döda Snövit?

Vad hittade Snövit i skogen?

Vilka hjälpte Snövit?

Den här textmodellen går självklart att använda på SO-texter och kapitelböcker också.

Vanan att få eleverna att hämta ett lexikon och slå upp ord gör dem själva ansvariga för att skapa förståelse och innehåll i den svenska texten.

Skicka med sagan/texten på modersmålsundervisningen.

När eleverna kommer med sagan på sitt eget språk, då vet jag att jag har lyckats med aktiv tvåspråkighetsundervisning.